

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Vsebina.

1. <i>Matija Lipužič: Moj rodni kraj.</i> Pesem	101
2. <i>Juraj Jurajevič: Dovški Bržot pripoveduje.</i> 3. <i>Goriški grof. Pravljica z dvema podobama</i>	102
3. <i>Oton Župančič: Da mi biti je drevo</i>	105
4. <i>Borisov: Nesvobodnim bratom.</i> Pesem	105
5. <i>A. Potočnik: Ljubljana.</i> Zgodovinski spis s podobo	106
6. <i>L. O.: Oton Župančič.</i> Življenjepis s podobo	111
7. <i>Radivoj Rehar: Koromandija.</i> Pesem	112
8. <i>Dr. Fr. Zbašnik: Žemljica.</i> Povest	113
9. <i>Franjo Lovšin: Zimski dan.</i> Pesem	114
10. <i>Ivo Trošt; Volk in jazbec.</i> Basen	115
11. <i>Mirko Kunčič: Mrazek.</i> Pesem	116
12. <i>Albin Čebular: Pastirčica in Janezek.</i> Pesem	116
13. <i>Fr. Ločnikar: Stankov poslednji božični večer.</i> Povest	117
14. <i>Albin Čebular: Vprašanje.</i> Pesem	120
15. <i>Mitja Švigelj: Gašperjev junaški čin.</i> Igra lutk v šestih slikah s podobo	121
16. <i>Franjo Lovšin: Moj bratec.</i> Pesem	124
17. <i>Franjo Lovšin: Gorski mož.</i> Pesem	124
18. <i>Pouk in zabava</i>	125
19. <i>Kotiček gospoda Doropoljskega</i>	127

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7-50 Din. Posamezni zvezki po 3.— Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdajatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Štrukelj v Ljubljani.

Moj rodni kraj.*

V kotanji sivi kakor črni vrani
čepijo plaho hiše tožnih gospodarjev,
v ponosno cerkev svete Barbare ob strani
beže prošnje izmučenih rudarjev.

Tam blagoslova prosijo kopači,
ki strah spreleta jih po temnih rovih,
ko kopljejo podzemeljski orači
grob sebi in sodrugom v težkih dnovih.

In da bi sreča prišla v domačijo,
na goro k božjemu popnó se tronu
in vdano tamkaj prosijo Marijo,
naj jih priporoči še svetemu Antonu.

Po svetu sem odšel od njih v bojazni
od zemlje, blagoslovljene z zakladi . . .
Da zopet vrnem se v ta kraj prijazni,
kjer sem preživel mlade vse pomladi,

Te prosim, vzvišeni nad nami Oče,
ko dnevi moji bodo dogoreli v jami,
ohrani prostor tihi mi v deželi Soče,
dokler me kralj Matjaž na boj ne zdrami!

Matija Lipužič.

* Idrija v neodrešeni domovini.

JURAJ JURAJEVIČ:

Dovški Bržot pripoveduje.

3. GORIŠKI GROF.

II.

išji peklenšček je zavpil: »Oj, godec, godi, godi, pojdem plesat z dušo.« In godec je zagodel in godel, godel do noči, do jutranje zore. Višji peklenšček je zaplesal in divje plesal z dušo do trde noči in še in še pa je še ni izpustil. Ves onemogel je klical grof: »O, usmili se me, Bog! Kako bom duša plesala, ko me v noge tako močno žge! Kako bom duša plesala, ko sem že vsa upehana! O, usmili se me, usmili, ljubi Bog!« Peklenški so renčali: »Če boš, duša, Boga klicala, boš še globlje v ogenj padala. Tu ne boš trpela eno uro ali dve, tu boš trpela vekomaj!« Nesrečni grof je klical in vpil: »Smili se tisočkrat Bogu, da sem pahnjen v ta nesrečni kraj! Ko bi mi bilo dano priti na oni svet, bi služil Bogu zvesto, da se še povedati ne da, kako zvesto!« Višji hudobec je po teh besedah zaplesal z dušo v najgloblji ogenj in tam plesal, plesal do onemoglosti; potem jo je zgrabil drugi, tretji... usmili se Bogu!...

Godec je godel, godel. Zdaj je vedel, kje biva, komu služi. Začutil je, kako mu vstajajo lasje, kako se mu grbanči koža in kako mu noge klecajo. Barvo je kar izpreminjal; zdaj je bil blede ko zid pa zopet rdeč ko kri, zdaj višnjev ko zadušljenec pa zopet zelen ko trava. Roke so se mu tresle, da so strune pokale, da so gosli cvilile. Po ušesih so mu brneli obupni klici nesrečnega goriškega grofa: »Ojej, ojej, ojoj! Kaj se godi zdaj z menoj?«

Od strahu in groze je že lezel godec skupaj. Kar se odpro vrata in k mizi stopi tisti imenitni gospod, ki je godca vzel v službo ter dregne strahopetca pod rebra, rekoč: »Šema, prav treba ti je trepetati. Ko bi ti ne pokazal vsaj sence peklenških muk, nemara bi se še ne hotel vrniti na oni svet, kjer te že težko pričakujejo žena in otroci. Poslušaj! Z današnjim dnem si svoje leto doslužil, tukaj imaš vrečo denarjev, samih svetlih cekinov, kakor sva bila dogovorjena, vedi, da tudi pri nas držimo besedo! Brez skrbi rabi denar, kakor se ti zdi prav, saj si ga pošteno zaslužil. Zdaj pa pij še enkrat in založi purana, ki ga imaš pred seboj na mizi, potlej pa pojdi!«

Godec se je nekoliko pomiril po teh besedah, pil še enkrat, jedi pa ni več pokusil, ni mu dišalo več. Lepo se je zahvalil imenitnemu gospodu za dobro postrežbo in veliko plačilo, zgrabil za vrečo s cekini in hotel oditi, toda oni imenitni gospod mu reče tedaj: »Kdaj boš ti doma, ako boš sam hodil? Primi se me za frak, da se dvigneva v zrak.«

Godec je storil tako. Naredila se je siva meglica, niti za ped ni videl predse, frk! je reklo pa je stal s težko vrečo cekinov na plečih v domačem kraju sam — imenitnega gospoda ni bilo nikjer več. Oddahnil se je globoko, odložil vrečo, pogledal vanjo, res, pravi, pristni cekini kova kralja Matjaža so se mu zasvetili. Zavihtel je zopet veliko bogastvo na hrbet in naglo stopal proti domači hiši.

Zdaj zagleda velikanski izprevod, ki se je pomikal po veliki cesti proti pokopališču. Vse črno je bilo ljudstva, ki je na glas molilo rožni venec za mrtveca, duhovnih gospodov je bilo krdelo, šest vrancev je vozilo imenitnega pokojnega dostojanstvenika. Samega starega goriškega grofa so peljali k večnemu počitku. Ko godec to zve, zavpije na ves glas: »Pustite ga, pustite, ta je že v peklu!«

Brž skoči eden pogrebcev k njemu ter ga z bukvami po glavi udari, rekoč: »Kdo te je najel, da tako vpiješ?« Godec odvrne: »Ta je že v peklu, kaj ga pa...« Brž mu seže v besedo tisti, ki ga je z bukvami po glavi udaril in reče: »Mi vemo, kaj je tukaj, in po tem delamo; kako je tam, pa nihče ne ve, kakor sam ljubi Bog. Zato pa molči!«

»Jaz lahko govorim, ko sem sam videl, kako je peklenšček privedel starega goriškega grofa v pekel!«

»Kaj boš ti, sirota, videl? Pa ko bi to tudi res bilo, se ne sme govoriti; zakaj še svetna gosposka bi obsodila raznašalca takih vesti v dolgoletno ječo, kaj šele Bog, ki si je sodbo zase pridržal!«

»I bom pa molčal,« je rekel nato godec in odšel, kolikor je mogel naglo, domov k družini, ki ga je sprejela z odprtimi rokami. Otroci so se od veselja na glavo prekucevali, ko so ga zagledali, žena je na glas jokala. Ko pa je še pokazal velikansko bogastvo, ni bilo veselju ne konca ne kraja.

Poslej je živela godčeva družina v miru in zadovoljstvu, vsakda njega kruha ji pač ni primanjkovalo, saj je imela pri hiši vrečo cekinov kova samega kralja Matjaža, ki še vedno veliko zaležejo.

Da mi biti je drevo . . .

(Iz 1. št. »Zvončka« l. 1900.)

Da mi biti je drevo,
bil spomladi rad bi breza —
drugo drevje še goló,
nanjo sveti Jurij pleza.

Da mi biti je drevo,
bil poleti rad bi lipa —
v njeni senci je hladnó,
cvet na potnika se vsipa.

Da mi biti je drevo,
bil pozimi rad bi smreka —
drugo drevje je goló,
topla greje njo obleka.

Oton Župančič.

Nesvobodnim bratom.

»Kaj šumite, vi razbičani valovi,
in se penite kot v boli nepoznani,
butajoč ob stene nepremične,
ki za večno v mejo so vam dane?«

Odgovarjajo valovi v tožnem glasu
kot menihi mračni v žalnem zboru:

»Stekle smo iz daljnih se pokrajin
vode rek, potokov in studenčkov
in prinesle smo od tam pozdrave
bratskim prebivalcem te dežele,
kjer zdaj vodi pot nas skalovita.
Zmaj sovražni vlada v tej deželi,
ki odvzel je narodu svobodo,
da ne more in ne sme pozdravov
svojih bratov svobodno sprejeti.« —

Borisov.

A. POTOČNIK:

Ljubljana.

(Dalje.)

11. PREDMESTJA.

oleg obzidanih trgov je imela Ljubljana tudi zunaj mestnega obzidja naselbine, ki so jih imenovali predmestja, oziroma vasi. Staro Ljubljano so obdajala predmestja: Šentpetersko, Poljansko, Karlovško, Kapucinsko in Gradišče. Vasem so prištevali: Spodnje Poljane, Krakovo in Trnovo.

Oglejmo si ta predmestja in vasi natančneje! Največje izmed vseh je bilo Šentpetersko predmestje, ki je štel 1788. leta 155 hiš s 1476 prebivalci. Razprostiralo se je od današnje frančiškanske do šentpeterske cerkve. Del predmestja od frančiškanske cerkve do današnje Vidovdanske ceste so imenovali tudi Šentjanžovo predmestje po jako stari cerkvi, ki je stala na križišču današnje Sv. Petra ceste in Vidovdanske ceste. Današnjo Sv. Petra cesto so imenovali tudi Mesarsko cesto, ker so tu stanovali večinoma mesarji, današnjo Kolodvorsko ulico pa Blatno vas. V tej ulici je na mestu današnje palače direkcije državnih železnic (Ljubljanski dvor) stala leta 1827. tvornica za sladkor, ki pa je deset let pozneje pogorela. Od leta 1838. do leta 1914. je bila tu predilnica. Današnjo Vidovdansko cesto so nekoč zvali Kravjo dolino, še prej pa Šentjanžovo dolino, pozneje pa Radeckega cesto. Tu so ob Telovem postavljali fantje visoko smreko, olepšano z zastavami in vencem; imenovali so jo »mlaj«.

Kjer se danes dviguje poslopje I. državne deške osnovne šole, so bili nekdanj živinski sejmi; ta kraj so imenovali »Na Ledini«. Nasproti mestni elektrarni v Karla Kotnika ulici, kjer stoji danes »Marijin dom«, je imel v prvi polovici prejšnjega stoletja Karel Reddi tvornico za vžigalice, ki jo je leta 1859. prepustil Mihaelu Ambrožu. Ta je poslopje preuredil v parni mlin. Prostor, kjer se danes križata Prisojna ulica in Kette-Murnova cesta, so prej imenovali »Friškovec«. Tu so še v 18. stoletju obglavljali ženske, ki so umorile svoje otroke. Kjer stoje danes zadnje hiše ob Sv. Petra cesti, Škofji ulici in Taboru, je bila nekdanj škofova pristava z njivami in dvojnatim kozelcem. Vzhodno odtod se je razprostirala takrat še neznatna vas Udmat in Selo z Desselbrunnerjevo. suknarno, ustanovljeno leta 1763. tam, kjer so sedaj rednovnice-karmelitarice. Po tej tvornici so imenovali vas Selo tudi »Na fabriki«. Sv. Petra nasip so zvali kratko »Za vodo«. Na »Forštat«, tako so nekoč imenovali Šentpetersko predmestje, je bilo pred nekoliko stoletji prav malo gospode, največ je bilo mesarjev, usnarjev in kmetovalcev. Hiše so bile večinoma lesene.

Stanovalci tega predmestja so vedeli mnogo povedati o prikaznih in duhovih, o čarovnicah in božjih sodbah. Na Sv. večer, Silvestrov večer in na večer pred Sv. Tremi kralji so vlivali svinec, da bi tako iz svinčenih oblik zvedeli bodočnost. O predpustnem času so hodili v maskah (maškarah) po ulici in vlačili takozvano »brno«, velblodu podobno žival, ki je imela široko preklan gobec, kamor so metali gledalci bobne, sadje, slaščice itd.

Poljane ali Poljansko predmestje se je razprostiralo od današnjega Krekovega trga in ob gradu nasproti Šentpeterskemu predmestju. Poljane so ločili v Zgornje, ki so segale od Krekovega do Ambroževega trga, in Spodnje, ki so bile na precej višjem ozemlju in so segale do štepanjskega mostu. Pri vходу v Poljansko cesto nasproti poslopju današnje delegacije ministrstva financ je stalo likalniku podobno poslopje, ki so ga imenovali »peglezen« (likalnik), v kateri je menda ustanovil Janez Mandelc prvo tiskarno v našem mestu l. 1575. Poslopje poleg delegacije ministrstva financ je nosilo še pred kratkim pozlačen napis »Collegium Aloisianum«, po naše Alojzijevišče, ki ga je ustanovil ljubljanski škof Anton Alojzij Wolf leta 1846. V njem so imeli ubožni dijaki brezplačno vso oskrbo. Na današnjem Ambroževem trgu je stala hiša z gospodarskim poslopjem, ki so jo leta 1896. podrli, prostor pa izpremenili v današnji Ambrožev trg, imenovan po ljubljanskem županu Mihaelu Ambrožu (1861.—1864.).

Na Spodnjih Poljanah sta se rodila dva imenitna moža: Fran Erjavec, znani pisatelj po svojih spisih iz prirode, potopisih in povestih, in Ivan Vrhovec, zgodovinar in najboljši poznavalec zgodovine ljubljanskega mesta.

Nedaleč od Ambroževega trga na Poljanskem nasipu stoji veliko poslopje — nekdanja ljubljanska cukrarna, ki je pogorela leta 1858. V tej hiši sta umrla dva naša pisatelja Dragotin Kette († 1899.), dve leti pozneje v isti sobi Josip Murn-Aleksandrov. Zadnje večje poslopje na Poljanskem nasipu je nekdanja prisilna delavnica, danes bolnica za umobolne. V njeni bližini sta bila nekdanj ob Ljubljanci Forstlechnerjev mlin in lesena mestna klavnica, ki so jo leta 1881. opustili, ko so zgradili sedanjo.

K Poljanskemu predmestju so spadale tudi hiše v današnji Streliški ulici pod Gradom. Današnji »Ljudski dom« je bil nekoč strelišče, kjer so se vadili ljubljanski strelci v streljanju, ter so se vršile tudi razne zabave. V Streliški ulici so imeli nekdanj vojaško pekarno in zaloge živeža za vojake. Ta kraj so imenovali tudi »Na provijontu« (provijant — zaloga živeža). Zemljišče ob današnjem Poljanskem nasipu je pripadalo večinoma ljubljanskemu stolnemu kapitlju (duhovščini), na kar nas še dandanes spominja Kapiteljska ulica. Na obeh straneh Poljanske ceste so se razprostirali vrtovi in polje; ob sejmihi

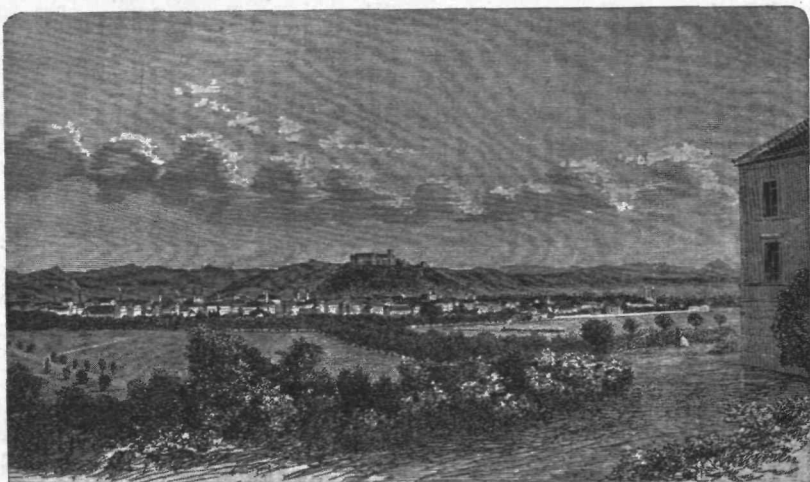
so tu rili prasci. Ta cesta je bila ena najnesnažnejših takratnih predmestij. Hiše so bile večinoma lesene in s slamo krite; prebivalci so bili kmetje, obrtniki in rokodelci. To predmestje je štelo 1788. leta 83 hiše z 868 prebivalci.

Karlovško predmestje, imenovano tudi predmestje pred Pisanimi vrati, je štelo 1788. leta 27 hiš s 163 stanovalci. Razprostiralo se je od današnje Sv. Florijana ulice pri začetku Karlovške ceste do Rakovnika. K temu predmestju so šteli tudi sedanjo Hradeckega vas, imenovano Kurjo vas. Takoj pri vstopu v sedanjo Karlovško cesto je stala že okolo leta 1720. zvonarna, danes last »Strojnih livarnic in tvornic«. Znamenito je poslopje na Rakovniku, ki je bilo leta 1770. last grofa Blagaja. Prebivalci tega predmestja so bili kmetje, vozniki, obrtniki in rokodelci.

Kapucinsko predmestje je dobilo svoje ime od kapucinske cerkve in samostana, ki sta stala poleg današnjega poslopja filharmoničnega društva na Kongresnem trgu, ter je segalo od današnje Zvezde do frančiškanske cerkve, Frančiškanske ulice, Dunajske in Gosposvetske ceste. Današnja Zvezda je bila kapucinski vrt, ki so ga leta 1824. izpremenili v tako priljubljeno šetališče. Že prej omenjeno poslopje filharmoničnega društva — kina Matica — je bilo jezdarnica. Leta 1765. so jo prezidali v gledališče, ki je pogorelo leta 1887. Sedanjo kazino so sezidali leta 1836. do 1838., kjer so imela razna nemška društva svoje zavetišče. Temu poslopiju nasproti, kjer je danes trgovina Tičar, so imeli Slovenci svojo čitalnico, kjer so prirejali razna predavanja, veselice in gledališke predstave. Na sedanjem Marijinem trgu so nekdaj prodajali drva in do leta 1786. so bili tu tudi živinski sejmi. Današnjo Prešernovo ulico so imenovali Slonovo ulico po slonu, ki je koračil leta 1552. v spremstvu nadvojvode Maksimilijana, ko se je vračal iz Španije preko Trsta. Slon in njegov gospodar sta prenočila tam, kjer je sedaj hotel »Slon«. Kjer se danes dvigajo lepe hiše ob Dunajski cesti nasproti kavarni Evropi, je stala bolnica, še prej pa je bil tu samostan z vrtom, last usmiljenih bratov. Na tem vrtu so se vežbali meščani v orožju, da so ob raznih prilikah nastopali s svojo godbo »bando«. Križišču današnje Dunajske in Gosposvetske ceste so rekli »Na Ajdovščini«, najbrž v spomin na poganske — ajdovske — grobove, ki jih je bilo tod dovolj. Nedaleč od protestantske cerkve na Gosposvetski cesti stoji mogočno poslopje, Koli z e j imenovano. Sezidal ga je Gradčan Josip Withalm leta 1845. za vojaštvo, ki je potovalo skozi Ljubljano. Prej je bilo vojaštvo nastanjeno po hišah v mestu. Dne 20. decembra 1847. leta je pogorelo, a so ga leto pozneje zopet zgradili. To poslopje ima več prebivalcev, kakor mesto Višnja gora.

Komu ni znan Tivoli s senčnatimi drevoredi in krasnimi nasadi? Kjer stoji danes grad nad vodomotom, je že okolo leta 1440. imel

Georg pl. Apfaltrern svoj stolp »turn«. Apfaltrern je branil Ljubljano proti celjskemu grofu Ulriku, zato mu je ta zažgal njegov stolp, a novo poslopje so imenovali »Pod turnom«. Nekako dvesto let pozneje je cesar Ferdinand II. podaril grad jezuitom, ki so imeli tu svoje letovišče in zabavišče. Po razpustu jezuitskega reda je prešel grad v last deželni stanov. Pozneje so grad popravili in povečali. Takega je podaril cesar Franc Jožef I. maršalu Radeckemu. Leta 1864. ga je dobil cesar zopet v svojo posest. Tega leta ga je kupila mestna občina in je še danes njena last.

Ljubljana l. 1868. izpred Tivolskega gradu

Od tivolskega gradu je v mesto držala pred dobrimi sto leti ozka poljska pot. Na obeh straneh sedanje Bleiweisove ceste so se razprostirali zeleni travniki, le ob sedanji Aleksandrovi cesti sta stala vojaško oskrbovališče in vojaška bolnica. To poslopje je velikonočni potres leta 1895. tako razmajal, da so ga morali podreti. Na tem mestu so zgradili palačo Ljubljanske kreditne banke. Kapucinsko predmestje je štel 1788. leta 66 hiš s 639 stanovalci, izmed katerih je bilo precej duhovnikov, nekaj uradnikov, rokodelcev in kmetov.

Gradišče je obsegalo prostor od današnjega Valvazorjevega trga do Kongresnega trga, Bleiweisove in Tržaške ceste. Leta 1780. je imelo 83 male, večinoma lesene hiše, v katerih so bivali 964 prebivalci, ki so bili ponajveč podložniki nemškega viteškega reda. Temu predmestju so rekli tudi »Puštal« (Burgstall), in je stalo ponajveč na razvalinah nekdanje Emone. Prostoru, kjer se danes križa Gradišče z Rimsko cesto, pa do Boršnikovega trga so rekli »Na Luži«. Na Boršnikovem trgu stoji stara lipa. Poslopje, ki nosi danes napis »Restavracija pod staro lipo«, je bilo nekoč gradič, pred katerim je

bil nad poldrugi meter globok jarek, podoben bajerju, kamor se je iztekala voda izpod Rožnika in Podutika, odtod pa v Gradaščico. Od križišča Rimske in Tržaške ceste pa do današnjega nunskega zidu se je razprostiral javni Cojzov vrt, kjer so se izprehajali naši predniki ter prirejali veselice in zabave. Na mestu današnjega dramskega gledališča so leta 1744. zgradili plemiči veliko poslopje, »Polovš« (Ballhaus) imenovano, kjer so se vršile razne zabave. Pozneje so to poslopje preuredili v mestno žitnico, od leta 1840. do 1860. pa v vojašnico. Prej je imelo plemstvo svoje zabavišče na mestu današnje vnanje šole poleg nunske cerkve. Današnje Gradišče so imenovali prej Poštno ulico, ker je bila v prvi hiši na levo poleg nun pošta, v današnji Nunski ulici pa tvornica za izdelovanje porcelanaste posode. Sedanja Vegovo ulico so imenovali »Babjo dolino«. Prebivalci te naselbine so bili večinoma obrtniškega stanu, nekaj je bilo tudi uradnikov, trgovcev in nekoliko plemičev.

K r a k o v o se je razprostiralo od nekdanjih Nemških vrat, današnje Cojzove ceste in Brega, pa do Gradaščice. To naselbino so imenovali vas, ki je štela 1788. leta 81 nizko, leseno, po večini s slamo krito hišico, v katerih je bivalo 617 prebivalcev, ki so bili podložniki nemškega viteškega reda. Po svojem opraviilu so bili ribiči, obrtniki in vozniki; ženske pa so se že od nekdanj pečale s pridelovanjem zelenadi, kar jim še dandanes donaša lep zaslužek. Krakovci so imeli svojo posebno nošo in govorico. Kakor nekdanji Šentpeterčani, tako so znali tudi Krakovci mnogo povedati o vražah, duhovih itd. O božiču in prazniku Sv. Treh kraljev so nosili svetlo zvezdo in prepevali lepe božične pesmi.

T r n o v o loči od Krakovega potok Gradaščica. Štelo je 1788. leta 85 večinoma nizkih, lesenih in s slamo kritih hiš, v katerih so stanovali 533 prebivalci, ki so se pečali največ z nakladanjem blaga, ki so ga na svojih čolnih prepeljavali iz Vrhnike v Ljubljano in odtod vozili na širokih vozovih na vse strani. V Trnovem so bile nekoč tri opekarne; dve sta bili mestni. Spodnja je stala pri nekdanji Nušakovi vojašnici Pred konjušnico; zgornja pa ob Gradaščici. Nušakovo vojašnico je dala zgraditi Neža Nuškova leta 1862. V Cerkveni ulici št. 21 so zgradili ljubljanski meščani svojo vojašnico, v kateri so bili topničarji do leta 1895. V Koleziji je bil mlin, last Petra Suhadobnika. Prostor poleg trnovskega župnišča so imenovali »Kern«, kjer se je brezskrbna ljubljanska mladina drsala ob zvokih vojaške godbe. Čeprav so šteli Trnovo med vasi, vendar so bili prebivalci vsi meščani in magistratni podložniki. Imeli so mnogo prav lepih šeg ob gotovih prilikah, ki so jih pa, žal, popolnoma pozabili.

L. O.:

Oton Župančič.

Ob petdesetletnici njegovega rojstva.

o smo pred dvajset in devetimi leti začeli izdajati »Zvonček«, se je našim sodelavcem takoj pridružil tudi Oton Župančič. Že v prvi številki z dne 1. januarja 1900 čitamo njegovo pesem »Da mi biti je drevo...«, ki jo v spomin na one lepe in vesele čase »Zvončkovega« rojstva priobčujemo v današnjem listu, da tudi od svoje strani skromno sicer, a vendar iskreno proslavimo petdesetletnico rojstva našega velikega pesnika — ljubljena naše mladine!

Oton Župančič

Oton Župančič je ostal naš sodelavec dolgo vrsto let. Med tem pa je izdal svoje pesmi v knjigah, med katerimi so posebno znane one, ki jih je napisal za mladino: Pisanice, Ciciban in Sto ugank. Kakor se mladina divi ob lepoti Župančičeve poezije, tako jo odrasli svet uživa z naslado in občudovanjem. Naš pesnik, ki je mojster jezika, odkriva v svojih pesmih vse tajnosti človeške duše in našega življenja

ter siplje z radodarno roko vse bogastvo svoje vzvišene umetnosti nam v užitek, narodu v ponos in čast.

Župančičeve pesmi so ponesle njegovo ime preko mej naše domovine v široki izobraženi svet, da njega in z njim naš narod poznajo danes tudi drugi narodi, ki vedó ceniti lepoto in dragocenost resničnih poezij.

Oton Župančič je bil rojen dne 23. januarja 1878. leta na Vinici ob Kolpi v Beli Krajini, kjer govore čist in bogat jezik, ki takisto čisto in bogato odzvanja iz njegovih pesmi. Lepota tega predela naše zemlje, odkritosrčnost in bistrovidnost naroda — vse to je dobilo jasnega, slikovitega, krepkega izraza v Župančičevih pesmih.

Po dovršenih osnovnošolskih in visokošolskih naukah se je Župančič pripravljajl za profesorski poklic, toda rajši se je odločil, da ostane, osvobojen od težkih službenih dolžnosti, zvest slovenski lepi knjigi. Danes je dramaturg Narodnega gledališča v Ljubljani. A v poglavitnem svojem pesniškem pozivu je glasnik in učitelj našega naroda, ki mu kaže pota v čudovite hráme pesniške umetnosti.

Koromandija.

*Trata-rata! Trata-rata!
Za devetimi vasmí
Koromandija leži,
nihče je še videl ni.*

*Trata-rata! Trata-rata!
Prvi škrateljček Pagat
mož je priden in bogat,
gremo, bratci, ga iskat!*

*Trata-rata! Trata-rata!
V Koromandiji doma
dobra škrateljčka sta dva,
nihče ju še ne pozna.*

*Trata-rata! Trata-rata!
Drugi škrateljček Kokot
medka ima zvrhan sod,
brž odidimo na pot!*

*Trata-rata! Trata-rata!
Prvi škrateljček zlatá
in igrač nam lepih da,
drugi medka lončka dva.*

Radivoj Rehar.

DR. FR. ZBAŠNIK:

Žemljica.

(Konec.)

asi je bil že nekoliko truden, je vendar zdaj še bolj hitel kot sem gredé. Podžigala ga je vesela misel, da ima žemljico v žepu. Samo ko bi tako lačen ne bil! Mati mu ni bila dala nič kruha s seboj, ker ga pač ni imela. In menda mu je baš zaradi tega tudi velela, da naj si kupi žemljo. Joj, kako bi jo bil Lojzek rad pohrustal! Toda ne! Žemljica mora ostati cela, pa naj žledček še tako godrnja! Naj bo le lepo shranjena v žepu! Niti pogledati je ni maral, da bi ga morda ne premagalo! Toda segel je pa le večkrat z roko v žep, kakor da bi se hotel prepričati, če je njegov zaklad še notri. In vselej, kadar se je žemljice dotaknil, so se mu je prsti kar sami od sebe krčevito oprijeli. Ponavljalo se je to venomer. Nenadoma pa je v žepu nekaj zahreščalo. Zdaj je moral kajpakda pogledati, kaj se je zgodilo. Potegnil je žemljico ven in, ojej, žemljica ni bila več cela! Spodnja skorja se je bila zdrobila in nasproti mu je zijala velika votlina. Ustrašil se je in neprijetno mu je bilo, ko se je zavedel, da se je varal. Zato se mu je žemlja videla tako velika, ker je bila notri vsa votla in prazna! »O ti presneta reč ti!« je tarnal Lojzek in se praskal za ušesi. Kdo bi si bil kaj takega mislil! In kaj naj počne s skorjico, ki se je bila odrobila? »No, to pač lahko snem!« si je dejal. »Šaj se mi sicer še izgubi!« In pokusil je. To pa je le povečalo izkušnjava. Pojavila se mu je silna lakota in kar nevede je dalje drobil in ščipal žemljico ter nosil drobtine v usta.

Ko jo je čez nekaj časa zopet pogledal, se je strahoma prepričal, da je že precej manjka. Očital si je in neprijetno mu je bilo. A potem pa se spomni: »Saj je mati vendar tako velela, da naj nekaj sam snem, kar ostane, pa njej prinesem!« In še je ščipal in drobil in še nosil v usta drobtine, a sit je bil čim dalje manj. Ah, če bi si bil upal le enkrat pošteno ugrizniti! Pa se je bal, da bi se njegovi zobje predaleč ne spozabili. Enkrat se je pokesal, da ni rajši kupil tiste podolgovate žemlje, ki je razdeljena na dva dela. Polovico bi bil brez skrbi sam snedel, polovico prihranil materi. Pri žemlji pa, ki jo je bil kupil, je bilo sploh težko določiti, kje je sreda. No, pa bo že pazil, da ne zaide preveč v ono polovico, ki ni bila njegova! Večkrat je prekinil ščipanje, večkrat si je dejal: »Zdaj ne smeš nič več!« A vedno zopet se je zgodilo, da mu je roka segla v žep in da je ponesel drobtinico v usta... Ko pa je prišel naposled domov in vzel iz žepa, kar je še imel,

da bi dal materi, je bil v žepu samo še en rogljiček, druge štiri je bil polagoma seščipal in pojedel.

»Ali je to vse, kar si mi prihranil?« se je nekoliko začudila mati. Zakaj vedela je, da jo ima rad, in prvi trenutek ni pomislila, da je bila pač izkušnjava in tudi lakota jako velika. Lojzek je zardel do ušes ob tem vprašanju. Bil je jako rahločuten. Potrč in osramočen je stal pred materjo. Hotel se je nekaj opravičiti, a že so se mu usule solze iz oči. Razjokal se je na ves glas in nobene besede ni mogel izpregovoriti. Materi pa, ki je poznala njegovo dobro srce, se je takoj zasmilil. Saj ji ni bilo težko uganiti, kako je prišlo, da je bil njen delež pri žemljici postal tako majhen. Začela ga je tolažiti: »Nikar ne jokaj, saj ni nič za to! Dovolj je to zame!« A on se ni dal utešiti. Bilo mu je pri srcu tako hudo! Ne zaradi očitka, ki je zvenel iz materinih besedi, temveč ker mu je vest dopovedovala, da ni lepo ravnal napram svoji dobri materi.

»Ali, Lojzek, saj ni vendar nič za to!« je ponavljala mati. »Bil si pač izmučen od hoje, lačen in potreben! Zame je še to preveč, kar si mi prinesel! Samo pokusiti sem hotel!«

In prelomila je rogljiček, dela polovico v usta, drugo polovico pa je njemu ponudila. Toda Lojzek se je še bolj razjokal. »Nočem, mami, nočem! Saj sem itak vse sam pojedel!«

»Lojzek, če me imaš kaj rad, vzemi in pojel!«

Kako bi Lojzek ne imel svoje dobre mamice rad? Pogledal jo je z dolgim pogledom in ko je zapazil, kako polne ljubezni so njene oči, se ni nič več obotavljal. Vzel je ostanek žemlje iz materine roke in ga použil.

In ta mali košček, ta edini grižljaj mu je zalegel več kot vse ono, kar je bil prej seščipal z žemljice in v drobtinah znosil v usta!

Zimski dan.

*Cin-cin, cin-cin, sani drče,
po zraku krpe bele lete.*

*Snežinke lete
po tri, po dve,
gosteje, hitreje
na strehe, na veje ...
Snežinke lete
na ravno polje,*

*kot beli metuljčki
se v zraku love.
Snežinke lete
gosteje, gosteje,
hitreje, hitreje
iz torbe krivec jih seje. —
Cin-cin, cin-cin, sani drče,
po zraku snežinke lete.*

Franjo Lovšin.

IVO TROŠT:

Volk in jazbec.

olk in jazbec sta šla levu čestitat za rojstni dan. Kakor se spodobi, sta nesla s seboj primerna darila: jazbec je vzel mladega zajčka v znak svoje skromnosti, volk je vlekkel kar celo — ukradeno seveda — volovsko pleče. Zaničljivo je zbadal volk zaradi tega svojega tovariša: »Ti se pa res postaviš vpricho leva s takole malenkostjo! Poglej, kako sem se obložil jaz! Za veliko vezilo pričakujem veliko ljubezni ali vsaj krajeve prizanesljivosti. Kaj meniš doseči z malenkostjo? Nič ali pa še manj!«

»E, volk, zvit si, požrešen in zavidljiv obenem, a v besedi velik poštenjak, da bi odklonil nagrado, ki jo meni odloči lev za malenkost. V resnici bi mu pa najrajši ukradel danes darovano pleče ali celo dve, ko bi bila priložnost,« pravi jazbec.

»Kakršen si sam, tako misliš o drugih, sosed.«

Jazbec je imel za to sumnjo že pripravljeno nagrado, ko se oglasi iz goščave lev: »Koga pa že zopet opravljata, možaka?« Ležal je v grmovju blizu svoje jame in se jezil na mešice, ki so mu silile v oči. Volk si je bil svest levove pohvale, pa se je oglasil prvi: »Nikogar ne opravljava, kralj! Samo jazbec toži, da težko nosi zajčka mladiča. Tako majhen junak! Komu naj se s tem prikupi? A glej mene! Kar pot me obliva, tako me zdeluje težko vezilo. Zdravstvuj, kralj!«

Tudi jazbec zamrmra poleg zajčka v spoštljivi oddaljenosti: »Zdravstvuj, kralj!«

»Lepo, lepo je, možaka, da se me spominjata ob rojstnem dnevu. Gospodar sem vama in veselijo me znaki vajine pokorščine.«

Za volkom pricaplja jazbec pred leva in položi zajčka na tla: »To malo vezilce v znak mojega spoštovanja. Hotel sem zajčka pojesti za zajtrk, pa mi je srce danes velelo k tebi, gospodar, ko praznuješ tako slavlje.«

Lev pomigne z brki, potegne zajčka v šapo k sebi in ga ogleduje. V tem času odloži tudi volk svoje darilo. Pozdravnega govora se ni niti spomnil, le nekaj jazbečevih besed mu je ostalo v ušesih. Mislil si je: kaj govor, kaj pozdrav — to so le besede; šele pleče nekaj zaleže, gotovo pa več nego sto mladih zajčkov. Pa začne: »To malo vezilce v znak spoštovanja. Hotel sem zajčka pojesti za zajtrk, pa mi je srce velelo k tebi danes, ko sem tako težko nosil, gospodar.«

»Kar še naprej nesí — tamle v moje stanovanje, pa žvižgaj po poti in se kmalu vrni, zakaj če si že zjutraj mislil jazbecu pojesti meni namenjenega zajčka, mi sedaj zdelan in sestradan požreš lahko celo pleče.«

Volk se nekaj opravičuje, da se mu je zareklo, a lev mu veli, naj gre še po zadnjo četrť vola, kjer je ukradel pleče. »Danes imam mnogo gostov. Le hiti!«

Volk žalostno prižvižga iz levje jame in še bolj žalostno, odide, ko ve, da je mesar prodal že obe četrti in ostalo pleče, za ukradeno pleče ga pa čaka za hišnim oglom s puško in hlapec s kolom.

Jazbec je kralja branil mešic, ki so ga nadlegovale, ko je užival zajčka in pleče, potem se je vrnil na svoj dom. Malone pred jazbino ga je čakal volk in vprašal: »Ali si bil tudi povabljen?«

»Sem bil in nisem bil, kaj vem?«

»No prav! Narobe svet. Dosti res nisi zaslužil. A tega si nisem mislil, da pri gospodi zaležejo tudi same besede.«

»Ako je v njih kaj srčne dobrote,« de jazbec pomirljivo. Volk je bil drugačnih misli: »Srčno dobroto, hm, pa jo ugrizni, če moreš!«

»Kolikor ti darovano pleče,« ugovarja jazbec že na hišnem pragu in hiti domačim pripovedovat, kako se mu je godilo v posetih pri levu.

Mrazek.

Mrazek je pokukal v izbo:

»Oj, Marička, dober dan!

Veš, prišel sem ti povedat,

da je solnček res bolan.

Zdaj bom jaz, Marička moja,

hodil k tebi vasovat,

rož ledenih v dar ti nosil,

ker močno imam te rad!«

Nič Marička ni dejala;

mamica je naskrivaj

zakurila peč in mrazek

zbežal v sebe je nazaj!

Mirko Kunčič.

Pastirička in Janezek.

»Kam pa, kam, gospodek?«

vprašala je ptička.

»V šolo pot me vodi,

ljuba pastirička.«

»Ali znaš vse dobro?

Mršiš si obrvi...«

»Kaj me nadleguješ?

Znaš, da jaz sem prvi!«

»Mislim si, da prvi,

toda med lenuhil

Taki učenjaki

so navadno gluhi.«

Albin Čebular.

FR. LOČNIŠKAR:

Stankov poslednji božični večer.

red prazniki je bilo. V sobi ozke predmestne ulice sedi pri oknu deček štirinajstih let in gleda v okno na nasprotni strani ulice, kjer se gibljejo za zavesami veseli ljudje.

»Kaj res ne pojdeš za te praznike domov?« ogovori študentka njegova gospodinja, ki je prišla tiho v sobo.

»Nimam denarja,« odgovori plašno drugošolec Stanko.

»Ti pa jaz posodim, mi ga po praznikih vrneš,« pravi gospodinja.

»Ne vem, če bi vam mogel vrniti, gospa. Pojdem rajši o Veliki noči, ko bo lepše vreme,« se odloči dijaček.

»Kakor veš, saj te nič ne silim.« — In odšla je zopet tiho v kuhinjo.

Stanko pa je vzel ponovno v roko drobno knjižico, ki jo je pravkar odložil na poličico pri oknu. Začel je ponavljati latinske molitve, ki mu kar niso hotele v glavo.

Za praznike se je odločil, da ostane v mestu. Nič ga ni mikalo domov, odkar ni imel staršev. Dve leti je že od tega, ko so mu položili tudi mater v grob. Oče je odšel že pred njo v večnost. Stanko je imel tedaj komaj pet let. Toliko, da ga je pomnil. Njemu je oče zapisal doto in naročil, da ga naj s tem denarjem izštudirajo.

Njegov starejši in edini brat se je kmalu oženil, in Stanko je imel v počitnicah polno dela s svojimi kričavimi nečaki. Rad jih je imel kot svoje bratce, pa kar smešno se mu je zdelo, da je že — stric.

Vse počitnice, dan za dnem je moral varovati otroke. Saj jih je imel rad, a vendar se mu je časih tožilo po veseli družbi sovrstnikov, dijakov iz sosednih vasi, ki so ga ob nedeljah popoldne vabili s seboj.

Neke nedelje je res šel z njimi. Hodili so po gozdovih, prepevali in telovadili po drevju ter obujali spomine na minulo šolsko leto.

Stanko se je vrnil šele v mraku. Bratu je prej povedal, da pojde s sošolci, njegove žene pa ravno ni bilo doma. Brat ni nič rekel, a žena je bila zvečer jako neprijazna.

Drugo jutro, ko ni bilo brata blizu, ga je oštela: »Ne boš mi hodil takole okrog! Kdor hoče jesti, mora tudi delati, ali pa ostani drugič rajši v mestu pri gospodi, ki se lahko izprehaja v petek in svetek.«

Stanko ni nič rekel. Zbolelo ga je v srcu ob spoznanju, da jim je doma v breme in da nima več pravega doma.

Zopet je ob nedeljah popoldne pazil na nečake, a zdelo se mu je, da ga svakinja vkljub temu ni več prijazno pogledala.

Ko je odhajal nazaj v mesto, mu ni več spekla z mlekom mešenega kruha, samo pol hleba domačega kruha mu je odrezala in ga molče ter z nevoljo položila na njegov siromašni kovčeg.

Poslovil se je na hitro in zavlil po bregu za hišo. Ni hotel iti skozi vas kot navadno. Bal se je, da bi mu vsak čital na obrazu, kaj se godi v njegovem srcu. Nikoli ni tako bridko občutil, da z materjo umrje tudi dom. Mati mu je spekla belega kruha, ga omesila z mlekom in blagoslovila z ljubeznijo. Tuja roka prereže hleb in daruje polovico, prav kot izsiljeno miloščino.

Stanku se je orosilo oko pri pogledu na ubožni kovčeg in ob spominu na mater, ki morda v grobu sluti njegovo bolečino...

*

Tako je sklenil, da prve božične praznike preživi v mestu. Ni ga več veselilo domov. Poleg tega se je zbujal v njegovem značaju čut samostojnosti.

Njegovo šolanje je zadelo v povojnih razmerah na neprilike. V zapuščini določeni denar je izgubil toliko na svoji veljavi, da bi bil moral že to leto prekiniti šolanje.

Usmilila pa se je ubogljivega dijačka njegova gospodinja. Dogovorila se je z dečkovim bratom, da ji je vsako leto dajal za stanovanje le nekaj različnih pridelkov. Drugo pa je Stanko odslužil s tem, da je gospodinjii razžagal in naklajal drv, časih kaj prinesel in naredil kako drugo uslugo. Hrano mu je gospodinja izprosila v samostanu.

Polno ubožnih dijakov je imelo tam dvakrat na dan hrano. Za to dobroto so hodili patrom ministrirat. V začetku Stanka niso silili, ker je bilo drugih dovolj. A za praznike so se razšli dijaki večinoma na svoje domove, le nekaj jih je ostalo v mestu, med temi tudi Stanko. Zato se je moral te zadnje dneve privaditi strežniški službi. To mu pa ni šlo lahko. Prej se je premalo zanimal, ker je mislil, da morda niti v poštev ne pride. Učil se je že več dni in znal molitve na pamet, vedenja pred altarjem pa si ni mogel vtisniti v spomin. Hodil je na skrivnem opazovat druge, a prišedši domov, se mu je vse zopet zmešalo.

Dva dni pred prazniki je imel preizkušnjo. Cerkovnik mu je pripravi vse in odšel je z duhovnikom k stranskemu oltarju.

V začetku je šlo gladko. Nekako do evangelija. Tam se mu je pripetila prva nezgoda. Zdrsnila mu je z velikim ropotom mašna knjiga na tla. Obšla ga je silna vročina pri tej nepriliki. Zdelo se mu je, da so oči vseh vernikov obrnjene vanj. Sram ga je bilo do solz in bal se je, da ga vidi kak znanec. V tem neprijetnem položaju je pozabil na nekatere odgovore. Spomniti ga je moral nanje šele duhovnik. Zdaj ni več vedel, kaj naj stori in govori. Mislil je na ljudi za svojim hrbtom in v tej zadregi naredil še več napak. Samo eno si je želel: Da bi bilo hitro končano! — —

Nič ni vedel, kako je prišel v zakristijo. Srce mu je tolklo kot kladio in želel si je samo pod milo nebo in domov v samoto.

Duhovnik ni nič rekel, toda cerkovnik ga je v kotu pri omari strahovito oštel in izrekel razsodbo: »Ti ne smeš več priti sem! Že povem gospodu predniku, kaka lenoba si — še danes te spodijo od kosila in večerje, ker imamo vrednejših dovolj. Le pojdi, odkoder si prišel!«

Stanko je ves obupan zapustil cerkev. Krenil je po samotnih ulicah iz mesta. Ni čutil skozi slabotno suknjico ostrega mraza, tako je vplival nanj nesrečni dogodek. »Ob hrano sem,« mu je rojilo neprenehoma po glavi. »Kam sedaj? Domov?«

Ustavil se je v gozdu za mestom. Samotno je bilo tam in nikogar ni čutil blizu. Naslonil se je na drevo in v bolesti zaklical kot otrok: »Mati, pomagajte mi!« — Odmeval je samotni glas po širnem in mrzlem zimskem gozdu. — —

Vrnil se je v mesto, na videz pomirjen. V žepu je imel še nekaj denarja, ki mu ga je dal pred kratkim stric, ki ga je srečal na ulici. Kupil je pri peku kruha in sklenil ob samem kruhu prebiti praznike. Upal je, da mu po praznikih že kak sošolec nasvetuje, kako bi prišel vsaj do kosila. V samostan si ni upal več. Saj mu je cerkovnik odpovedal hrano.

Doma je pred gospodinjo zamolčal resnico. Sram ga je bilo. Rekel je samo, da je šlo še dosti dobro.

In šel je zopet drugi dan ob isti uri, da bi gospodinja ničesar ne slutila. Namesto k jedi pa je hodil na izprehod.

*

Božični večer. Po razsvetljenih ulicah so hitele množice v cerkve. Zvonovi so oznanjali zemljanom veselo blagovest miru in ljubezni.

K polnočnici je šel tudi Stanko. Šel je v mislih z materjo, ki ne čuti več mraza in bede zemeljskega življenja. Nikoli v življenju mu ni bila rajna mati tako neprestano v mislih kot ta dan. Videl jo je v duhu, kako se je časih trudila s peko, da bi zadovoljila vse. Pomagala jim je pri jaslicah, pripravljala oblekice za praznike in šla z njim, ki je bil najmlajši, v cerkev k polnočnici. Tam mu je grela prstke, če ga je zeblo, a doma mu je pripravila takoj kaj gorkega, da se je ogrel.

Danes pa hodi sam po svetu in nikogar ni, ki bi ga samo vprašal, kako mu je.

Stanko je zavil v cerkev. Gorkeje je bilo tam kot zunaj na ulici. Od same svetlobe mu je jemalo vid in bilo mu je skoro neprijetno ob tej razsvetljavi. Plazil se je ob zidu, da bi dosegel temen kot pri stranskem oltarju. Tam bi ga ne videli ljudje. Dobil je kot nalašč v mračnem kotu izpovednico. Sedel je na stopnico, kamor poklekajo izpovedanci, se naslonil v kot in zagrnil pred seboj zaveso.

Zazvončkljali so zvončki in zaigrale orgle tako lepo in milo kot nikoli v letu. Prepevali so pastirčki na betlehemske poljanah, da se je topilo srce v komaj sluteni sreči. Vonj kadila je napolnil ozračje in z omamljivim opojem napolnjeval prsi. Kakor pihljanje angelskih perutnic je bilo čutiti v ozračju in lahen šum je udarjal ob stene izpo- vednice, uspavajoč in pomirjujoč onemoglega dečka . . .

*

Zjutraj je našel cerkovnik v izpovednici napól zmrzlega mlade- niča. Poklical je stražnika, ki je preskrbel rešilni voz. Odpeljali so onemoglega v bolnico.

Deček se je tam zavedel. Povedal je, kako se piše, kaj in odkod je.

Drugo so spoznali zdravniki. Lakota ga je zgrudila in mraz mu je zašel do kosti.

»Zakaj ne greš domov, saj si s kmetov?« ga je vprašal zdravnik.

Stanko se je bridko nasmehnil in odgovoril: »Nimam več doma, odkar so mi umrli starši!« Zdravnik je zmajal z glavo in se zamislil.

Tako je prebil Stanko svoj božič v bolnici. Neodporno telo pa ni moglo prenesti te nezgode. Pritisnila je pljučnica in vsa zdravniška pomoč ni mogla dečka rešiti.

Mnogo je govoril v bolezni, klical mater ter se pogovarjal z njo kot dete.

Tretji dan pa ga je privabila mati k sebi — v kraljestvo miru in ljubezni. —

Vprašanje.

*Dolge muštace,
klešče — roké,
poleg pa vlačí
dolge nogé.*

*Kadar počrni
vodico noč,
vpreže kočijo —
prrr... skozi loč!*

*Tatek, li veš ti,
kdo je ta spak?
»I, no, gotovo,
Zoranček — rak!«*

Albin Čebular.

MITJA ŠVIGELJ:

Gašperjev junaški čin.

Igra lutk v šestih slikah.

IV. SLIKA.

Gozd, na desni štor. Mrači se. — Nekaj časa tišna, nato se začuje požvižgavanje, ki prihaja vse bliže in bliže.

G a š p e r. (*pride z leve in preneha žvižgati*): Ojoj, prejoj! Kaj bo iz tega? Noč in dan, dan in noč, dan za dnem tavam po gozdu, kličem, iščem — nič! Bože, bože, kaj bo iz tega! Kmalu poteče mesec dni, in če se ne vrnem, bo car umrl od žalosti, minister in zdravnik pa se bosta od napuha razpočila. Škoda bi ju bilo, saj sta smešna človeka, ki se dasta imenitno potegniti za nos. — Toda carico moram prehiteti! Moram najti carično, moram, moram! — Preiskal sem že skoraj ves gozd, pa je ni nikjer. A jutri jo najdem prav gotovo, saj mora biti kje v bližini — morda je tako blizu, da me bo slišala, če jo pokličem! — Hoolahoj, haaaloo, carična, carična!... Nič, samo odmev se čuje... Pa jo morda le ni dohitela smrt, kali? Ah ne! Saj je v gozdu dovolj sadežev in dobrih jagod, hrane ima dovolj. In mogoče je kje celo našla samotno hišico. Dobri ljudje so ji postregli in postlali. O, jo že najdem, jutri jo gotovo najdem! — A joj, moj želodček mi ugovarja, joj — prejoj, vse jagode, kar jih je tu v gozdu, ga ne bi mogle potolažiti. In koliko žab bi bilo brez vode, če bi našel kje kak ribnik! Ojoj — joj! In mrači se tudi že, noč bo, kmalu bo noč in z njo mraz. O, kako je to hudo, če je človek takole sam v stiski, uhuu! — Pa, Gašper! Ležem na mehki mah in zaspim. Zaspim in pozabim na vse, na glad, žejo in utrujenost... (*Leže pod štor.*) O, kako je to mehko in prijetno! Kako blagodejno vpliva to na utrujene ude! Ha, kar zaspim, jutri bom pa vstal in poiskal carično... da, prav gotovo jo najdem... gotovo... in pol... kraljestva... (*Zaspi. Kratek molk, med katerim se popolnoma zmrači. — Nena doma se začuje piš vetra, na oder prileti 1. palček in se postavi na fla. Veter poneha.*)

P a l č e k: Pet dni me že nosi veter po gozdu, a tega nepridiprava ni in ni. Presneto je moral brusiti pete! Pa kako tudi ne — carično je zavedel v gozd, da bi poginila, pa se je ustrašil, da pogine sam, ko je začul glas lačne zveri. In jo je ubral, da se je kar cvrlo za njim. ha — ha! — A Bog ne daj, da bi ga res napadla kaka zver! Potem bi bil ves moj trud zaman! Pa kaj — saj je vendar človek, in vsi ti ljudje imajo čudno orožje, ki bruha ogenj, dim in smrtonosne kamenčke in ki strahovito poka. Prav gotovo se je ubranil, če ga je napadla zver! O, gotovo, gotovo — in iz gozda tudi še ni mogel priti.

Čakaj, te že še dobim! — A noč je. Nič več se ne vidi. Sedaj bi bilo vsako iskanje odveč! Počakam rajši, da se zdani, pa ga poiščem in mu skočim za vrat, pa mi bo moral pokazati pot, da povedem carično na njen dom. Tako dobra je, a mi moramo pomagati dobrim ljudem! — Zdaj lepo ležem na mah, jutri pa me ponese veter dalje... (*Hoče leči pod štor in zagleda spečega Gašperja.*) A... Kdo leži tu?... To je on! Da, da, to je on. Ha-ha! Kako sem ga lepo zalotil! Premalo časa je imel, da bi pobegnul iz gozda, pa je legel in zaspal... In kako spi! Smrči, kakor bi cvilil mlad kužek. Čakaj, nepridiprav, ti že posvetim! Hej, vstani! Zbudi se! ... Hm, spi kakor zmrznjen vrabec... No, vstani vendar! (*Ga sune.*) Aha, vendar!

Gašper (*se zbudi in sede*): A — oha... ha, kaj... kdo me drami? A?... Oj, tako je bilo lepo... Kam pa je izginila carična?... Prav proti meni je šla...

Palček: Bedak! Sanjal si! Vstani že vendar!

Gašper (*zagleda palčka in prestrašen poskoči*): Vrabca! Kaj pa je to? Škrat? Bog me varuj!

Palček: No, no, le počasi. Nič hudega ti ne storim, če...

Gašper: Kaj — če? Pusti me, prosim, kaj hočeš od mene? (*Odpomore si od prvega strahu.*) Ti škrat ti, kaj hočeš od mene? Zakaj me budiš?

Palček: O, le ne razburjaj se preveč in ne jezi se name! Za sedaj sem še vedno močnejši od tebe.

Gašper: Ti majčkeno, da bi bilo močnejše od mene? Saj te še videti ni!

Palček: Ti se mi posmehuješ, a? Morda ne veš, kdo sem? Čakaj, človeče, da ti malo posvetim! (*Zapleše po zraku krog Gašperja ob pišu vetra.*) Čakaj, čakaj, ti nepridiprav!

Gašper: Ne, ne, joj, ojoj, nikarte, prosim!

Palček (*se zopet postavi na tla*): Ali si videl, kdo je močnejši?

Gašper: Kje pa imaš peruti?

Palček: O, ha-ha! Mi palčki nimamo nič peruti.

Gašper: Kakor pa potem letate?

Palček: Veter nas nosi, veter. — No, čakaj, zdaj bom pa jaz tebe nekaj vprašal!

Gašper: Kaj hočeš od mene? Vse ti povem, kar vem; česar pa ne vem, ti pa nalašč ne povem!

Palček: Pokaži mi pot k carjevemu domu! Moraš mi jo pokazati prav do tja!

Gašper: O joj — ne, prosim — namreč...

Palček: Nič ugovora! Kar hitro, sicer ti še enkrat zaplešem okrog glave!

Gašper: Ne, ne, pusti me, da govorim!

Palček: Kaj hočeš?

Gašper: Jaz ti ne morem pokazati poti.

Palček: Zakaj ne? Govori, govori!

Gašper: Ker sem prišel sem zato, da grem naprej in ne, da grem nazaj.

Palček: O! Nikar ne laži! Vem, da se vračaš na carjev dom.

Gašper: Kako to?

Palček: Ne izprašuj tako bedasto! Carično si pustil sredi gozda in zdaj se vračaš domov. Dobro vem.

Gašper: Ni res. To je laž!

Palček: Ti!

Gašper: Ne, ne, če rečem, da ni res!

Palček: Sama carična mi je rekla, da je tako.

Gašper: Kdo ti je rekel? Kdo ti je rekel?

Palček: Carična.

Gašper: Carična! Juhuhu! Carična še živi! Kje pa je carična?

Palček: Pri nas, v deželi palčkov, v podzemlju.

Gašper: Joj, res? Odvedi me hitro k njej, hitro, prosim!

Palček: Da — sedaj pa res ničesar več ne razumem v tej zmešnjavi!

Gašper: Zakaj ne?

Palček: Carična je vendar rekla, da si jo ti zavedel v gozd in da si zbežal nazaj proti domu.

Gašper: Jaz? One, baš nasprotno! Jaz sem prišel sem, da poiščem carično, ker sem obljubil carju, da mu jo privedem čez mesec dni nazaj.

Palček: A tako! Kje pa je potem oni drugi nepridiprav?

Gašper: O, ta se je že zdavnaj vrnil na dvor! — A daj, odvedi me sedaj hitro k carični!

Palček: Pridi! Dobro se me oprimi.

Gašper: Zakaj?

Palček: Zletela bova kar po zraku.

Gašper: Oh, ne!

Palček: Ni časa, hitro! Ali se me dobro držiš?

Gašper: D... d... da... (Veter zaveje, oba odletita v zrak.)

Zastor pade.

Moj bratec.

Naš Boštjanček,
naš zaspanček
ima samo zobčka dva,
sam hoditi pa ne zna.
V sami srajčki,
v beli srajčki,
kakor naši beli zajčki

iz zibelke se smehlja,
»ata«, »mama« lepetá.
Naš Boštjanček,
debelušast kakor žganček,
ljub mi je in mil,
kmalo slepe miške
bo z menož lovil.

Franjo Lovšin.

Gorski mož.

Gorski mož, gorski mož
spletel si je velik koš
in na rame ga dejal,
kaj vse v njega je nabral:
tri fantiče
prave ptiče,
postopače,
premetače,

godrnjavce,
puhloglavce,
se nad njimi je zadrl,
vse tri v jazbino zaprl.
Gorski mož, gorski mož
spletel si je velik koš,
glej ga zunaj! — Spet kriči,
pazi, da i tebe ne dobi!

Franjo Lovšin.

Črkovnica.

Sestavil J. W.

1.	a	a	a	a	a	a
2.	a	a	a	c	c	c
3.	č	č	č	č	d	d
4.	e	e	e	e	e	e
5.	h	i	i	i	i	i
6.	i	i	j	j	j	k
7.	k	k	k	l	l	m
8.	m	n	n	n	n	n
9.	n	o	o	o	o	p
10.	r	r	r	r	r	r
11.	s	s	š	š	t	t
12.	u	u	u	v	v	ž

Glasnike je treba preurediti tako, da postanejo:

1. Mesto ob Dravi; 2. slovenskega pisatelja; 3. mesto v češkoslovaški republiki; 4. del ure; 5. ptico selivko; 6. dolino v Bohinju; 7. črednika; 8. slovenskega pesnika; 9. majhen zvon; 10. vas pri Ljubljani; 11. slovensko mesto v Italiji; 12. bodeč grm.

Početne črke vseh 12 besed, čitane navpično navzdol, povedo ime in priimek slovenskega pesnika.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v 4. številki.

*Zvonček milo poje,
znani beli dan,
glas njegov odmeva
daleč v širno plan.*

Prav so jo rešili: Božena Jančeva, Novi Vodmat; Lev Ponikvar, Podgrad; Vida Vrežčeva, Ribno pri Bledu; Silva Mikoličeva, Sodražica; Dušan Dernovšek, Sv. Barbara v Slov. gor.; Karel Razdevšek in Bojan Sušteršič, Žalec; Stanislav Stožir, Šoštanj; Gustav in Liljana Rosinova, Brežice; Stanko Zorec, Orehova vas pri Mariboru; Friderik Jakelj, Kranjska gora; Ivan Bolè, Dol. Logatec; Tatjana Goršetova, Sevnica; Veljko Namorš in Viljem Strmecki, Ljubljana; Slavica Zavrlova, Komenda pri Kamniku; Ernica Burgerjeva, Celje; Ana Mundschützeva, Branko Vandot in Marjan Romih, Novo mesto; Anica Pogačnikova, Hrastnik. — Žreb je določil najavljeno darilo Levu Ponikvarju v Podgradu pri Novem mestu. — Danes razpisujemo: Korban, Vito milova železnica.

Golob in jastreb.

Basen.

Jastreb je lovil goloba za malico. Podil ga je po domačem vrtu. Golob se mu je umikal vedno bliže domu. Slednjič smukne v golobnjak, ki se za njim kar sam zapre. Jastreb hoče za njim, a njemu se železna vratca ne odpro kakor golobu. Jezen razbija s kljunom po trdni rešetki in vpraša osorno: »Kdo te je naučil te neumnosti?« — »Človek,« odvrne golob mirno. na varnem. — »Človek je osel, ki ne ve, kaj je

pošten lov, kakršen pošteno prežvlja nas bližnje sorodnike kraljevega orla. Ali me umeš?«

»Umem, da človek več ve kot ti, čeprav se bahaš, da si kraljeve krvi.«

»Nj res, da človek več ve! Dokaži!«

»Saj dokazuješ sam, ko zaman razbijaš s kljunom po vratih. Človek jih je zato napravil, da jih ti ne razbiješ, prej si boš razbil kljun.«

Jastreb je molče naglo odletel drugam po malico.

Ivo Trošt.

Ujeti vran.

Povest brez besed.

I.

II.

III.

Kdor je moder,
naj pové,

kaj te slike
govoré!

Dragi gospod Doropoljski!

Pišem Vam, da jako rad čitam »Zvonček«. Naročil sem ga letos prvič. Naznanjam, da se jako dobro učim kot učenec tretjega razreda. Prav dobro izpričevalo imam vedno. Jako me zanima lov. Moj oče je prav spreten lovec. Zato pa tudi mene zanima lov. Pravijo, če je oče lovec, bo to tudi sin. Nekaj čez dvesto rogov imamo. Vse to je postrelil moj oče.

Stanujemo na Podvascah, moj rojstni kraj pa je v Kokri.

Srčno Vas pozdravlja Vaš

Alfred.

Odgovor:

Ljubi Alfred!

Lovci so navadno tudi dovtipni ali pa hudomušni ljudje, ki radi komu kaj zagodejo. Zdi se mi, da se tudi v Tebi že zbujajo lovska kri. Iz česa sklepam to? Prvič: Tvoj oče je postrelil rogove! Drugič: Tvoj podpis — Alfred! Sedaj pa naj ugrabimo: ali so padli pod streli rogovi, ali je padla divjačina, ki je rogove nosila? In Alfred! Čigav Alfred? Ali si brez priimka? Glej, dobro si pogodil našo radovednost! Če boš tudi zajce in srne streljal tako uspešno, potem — lovski blagor!

*

Velecenjeni g. Doropoljski!

Ne zamerite, ker se tudi jaz pridružujem Vašim kotičkarjem. Vem, da boste tudi mene sprejeli ter mi tako izpolnili mojo najiskrenejšo željo. Sporočam Vam, da sem letos tudi jaz postal naročnik Vašega najlepšega lista »Zvončka«, ki mi tako ugaja, da sem ga postavil za kralja vseh časopisov. Ko sem žalosten, primem v roke »Zvonček«, malo prečitam in takoj postanem tako vesel da zavriskam in zapojem. V šoli se učim najrajši zemljepisa in zgodovine, prirodopisa, prirodoslovja, najbolj pa

risanja. Oh, kako draga mi je tudi telovadba! Kako težko gledam součence, ko se vadijo. Žal, da jaz tega ne morem, ko mi je dolgotrajna bolezen jako poškodovala mojo desno nogo. Ah, kako čvrst in pogumen Sokolič bi lahko bil, kako veselo bi korakal s svojimi součenci! Tega sedaj nisem zmožen.

Ko končujem svoje skromno pismce, Vas vljudno prosim, ako bo le še kaj prostora v Vašem kotičku, da bi priobčili poleg mojega pisemca tudi to sliko, ki jo danes prilagam. Predstavlja mojo rojstno hišo. Narisal sem jo prostoročno z navadnim črnilom. Ako mi dovolite, pošljem drugič še kaj podobnega s slikami.

Z odličnim spoštovanjem

Pavel Bobnar,

učenec II. raz. v Senčurju, pošta Kranj.

Odgovor:

Ljubi Pavel!

Tvoje slike, žal, ne morem porabiti v kotičku, ker je risana preveč črno in bi se v zmanjšani obliki skoro nič ne poznalo, kaj predstavlja. Nariši svojo rojstno hišo še enkrat in jo izdelaj bolj jasno in svetlo! — Obžalujem te, da imaš bolno nogo, ki te ovira pri telovadbi. Upam pa, da bolezni ni trajna. Kadar boš lahko telovadil, še boš sam prepričal, da Te telovadba krepi telesno, a da Ti tudi pospešuje in utrja Tvoje duševne moči. Bodi zdrav in misli name!

*

Velecenjeni g. Doropoljski!

Oprostite, da Vas prvič nadlegujem. Naročnik »Zvončka« sem že peto leto. Velikokrat sem Vam že mislil pisati, a nikoli se nisem odločil. V »Zvončku« mi jako ugaja Vaš cenjeni kotiček. Imam še dve mlajši sestrici, ki jima je ime Marija in Marta. Obe sta dvojčki. Imam ju jako rad. Šolo

obiskujem v Šmarju pri Jelšah. Obiskujem III. razred osnovne šole. Naš učitelj je g. Leopold Smeh. Prosim za odgovor. Prosim tudi, da sprejmete moje pismo med svoje koticarje.

Sedaj vas lepo pozdravlja vaš

Aleksander Hrašovec, učenec III. razreda v Šmarju pri Jelšah.

To pismo sem napisal jaz sam na pisalnem stroju svojega očeta.

Odgovor:

Ljubi Aleksander!

V vseh letih, kar imam opravka s svojimi koticarjem, je Tvoje pismo prvo, ki so ga mlade roke napisale na pisalnem stroju. Vsekakor napredek in dokaz, da so naši koticarji mojstri v spretnostih. Kamor postaviš tega ali onega, je mož na svojem mestu. Bržkone bo kdo med koticarji, ki še ni videl pisalnega stroja. Tem bomo morali o priliki povedati, kako se igra na takem klavirju.

Spoštovani gospod Doropoljski!

Danes se prvič oglašam v Vašem koticu. Prav ugaja mi »Zvonček«, zato se danes pridružujem Vašim koticarjem, ki si dopisujejo z Vami. V šolo hodim v IV. razred. Najrajši čitam povestice. Uči me g. učitelj Stanko Gajšek. Jako rad prebiram »Zvončke«. Zato Vas prosim, da priobčite moje pismo v svojem koticu.

S spoštovanjem!

Franc Levičar, učenec IV. razreda osn. šole na Senovem.

Odgovor:

Ljubi Franc!

Po resnici in pravici: malo bi Ti moral naviti uro, ker si skregan z ločli, čeprav si v IV. razredu. Nujno Ti svetujem, da se sprijazniš s pikami in vejicami, potem bova prijatelja tudi midva.

Gospod Doropoljski!

Prejela sem prvikrat »Zvonček«, ki mi je jako všeč. Hvaležna sem svoji dobri ma-

mici, da mi je dovolila naročiti »Zvonček«. Zato se bom še bolj pridno učila. Prosim, da sprejmete tudi moje pisemce v »Zvonček«.

Nada Škobernetova.

Odgovor:

Ljuba Nada!

Tvojo dobro mamico zahvaljam tudi jaz, ker Ti je napravila veselje. Mislim, da zvesto izpolnjuješ svojo obljubo in si pridna tako, kakor le more biti dobra in hvaležna hčerka.

Gospod Doropoljski!

Pišem Vam kratko pisemce.

Tudi jaz hodim s svojim bratom v III. razred, kjer se mnogo lepega učimo. Rad čitam »Zvonček«, ker je v njem toliko lepih povesti.

Upam, da priobčite tudi to pisemce v svojem koticu.

Daniel Sadar, Senovo.

Odgovor:

Ljubi Daniel!

Kdor se v šoli in za šolo rad uči, temu ni težko dopovedati, zakaj je lepa knjiga tako koristna. Bržkone tudi Ti to veš, zato imaš toliko veselja s čitanjem povesti, ki ne razveseljujejo samo, ampak tudi uče. Ali to razumeš?

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Rešitev šarade v 4. št.

Drevo — red = drevored.

Posetnica.

Rok Arovič

Kaj je ta mož?

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◀ || KI JIH IZDAJA || ▶

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I.* Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I.* Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Matji narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisu.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solnčecel* (Zbirka koroških poevk.) Din 8.—.
- Karafiat Jan-Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Vičomilova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljčki*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Račič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—. VII. zvezek Din 12.—. VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha-Karel Pribil: *Povest o svatbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pribil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. à Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V

KNJIGARNI

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

Franciškinska ulica št. 6.